

תצפית גידול ציניות (Zinnia) בערבה

מעין פלוס קטרון, אבי אושרוביץ, קתרינה קריזובה, איתן שלמה - מו"פ ערבה תיכונה וצפונית
יאיר נשרי - לה"ד נגב, שה"מ משרד החקלאות ופיתוח הכפר

כתובת המחברת: maayank@arava.co.il

תקציר

ציניה (Zinnia) שייך למשפחת המורכבים (*Asteraceae*). הזן ציניה אלגנס בעל פרחים גדולים, מגוון צבעים רחב, גבעולים ארוכים וחיי אגרטל ארוכים יחסית. בשל נתונים אלה החלטנו לבחון גידול זה בתנאי הערבה בבית צמיחה תחת פלסטיק בזריעה במועדים שונים. הזנים שנבחנו: בעונה הראשונה giant mix fair ואילו בעונה השנייה - benary's giant mix והזן Oklahoma mix. זני ה-giant בעלי פרחים גדולים ואילו סדרת האוקלהומה מיקס בעלת פרחים קטנים וגבעולים דקים. הפרח נבדק בתחנת יאיר בעונות 2011/12 ו-2012/13. הגידול נזרע בבית צמיחה מתוך רצון לבחון היתכנות גידול זה כפרח קטיף בערבה בחודשי החורף. התרשמנו כי הזן בנארי מיקס בעל פרחים גדולים וגבעול יציב יותר מאשר הזן אוקלהומה מיקס. כמו כן, בחודשי החורף ניתן לקטוף מעל 200 פרחים ממטר במועד זריעה של תחילת דצמבר מזן זה ללא צורך בקיטום. פרק הזמן מזריעה ועד קטיף הינו כ- 60 יום. יש להקפיד לטפל נגד קימחון במהלך הגידול. אנו נמשיך לבחון גידול זה תוך התמקדות בחיי האגרטל, במועדי זריעה ובזנים נוספים במהלך השנה.

מבוא

ציניה (Zinnia) שייך למשפחת המורכבים (*Asteraceae*). ישנם פיתוחים רבים של מיני ציניה הפורחים בשלל צבעים בקיץ בגינות, בגבהים הנעים בין 30 ל-90 ס"מ, מתאימים לשמש מלאה. הציניה הנאה המוכרת בעלת הפרחים הגדולים, מופיעה בשלל צבעים. ציניה "פרופיוזין" (כדורית) נמוכה יותר ועמידה יותר למחלות עלים, וישנה גם ציניה צרת עלים עם פרח קטן יחסית, פורחת בשפע והחזקה מכולן מופיעה בכתום, צהוב ולבן. מוצא הפרחים מיבשת אמריקה. הזן ציניה אלגנס בעל פרחים גדולים, מגוון צבעים רחב, גבעולים ארוכים וחיי אגרטל ארוכים יחסית. בשל נתונים אלה החלטנו לבחון גידול זה בתנאי הערבה בבית צמיחה תחת פלסטיק בזריעה במועדים שונים. הזנים שנבחנו: בעונה הראשונה giant mix fair ואילו בעונה השנייה - benary's giant mix והזן Oklahoma mix. זני ה-giant בעלי פרחים גדולים ואילו סדרת האוקלהומה מיקס בעלת פרחים קטנים וגבעולים דקים. במשך שנתיים זרענו את הציניה בבית גידול בערבה מתוך רצון לבחון היתכנות גידול זה כפרח קטיף בערבה בחודשי החורף.

שיטות וחומרים

הניסויים נערכו בתחנת יאיר בעונות הגידול 2011/12 ו-2012/13. הזריעה נעשתה בקרקע מקומית בבית צמיחה מחופה פוליאתיילן בעומד של 10 זרעים למטר. בשתי עונות הגידול סומנו 4 חלקות בנות 1 מטר מהן נקטפו הפרחים ונאספו המדדים הבאים: אורך (ס"מ) גבעול הפרח נמדד מנקודת ההתפצלות, משקל (גרם), קוטר תפרחת (מ"מ) ומספר פרחים ממטר.

שנה ראשונה: זרעי ציניות מהזן mix fair נזרעו בתאריך 2/9/2011.

שנה שנייה: בעונה זו בוצעו שני מזרעים - 20/09/12 ומזרע נוסף בתאריך 03/12/12. חצי מכל ערוגה עבר קיטום וחצי היה ללא קיטום. במועד הראשון נזרע הזן Benary's giant mix. במועד השני נזרעו שני זנים: Benary's giant mix ו-Oklahoma mix.

תוצאות

שנה ראשונה

בעונה הראשונה הפריחה החלה חודשיים לאחר הזריעה והקטיף נמשך חודש (טבלה 1). לאחר מכן בשל נגיעות קשה בקימחון הופסק הגידול. מספר הפרחים שנתקבל ממטר לא היה גדול, רק 49 פרחים אך האורך של הענפים וחיי האגרטל היו טובים.

טבלה 1: יבול ואיכות פרחי ציניה מהזן mix fair

02/09/2011	תאריך זריעה
03/11/2011	תאריך תחילת קטיף
09/12/2011	תאריך קטיף אחרון
49	מספר פרחים ממטר
61.0±1.8	אורך (ס"מ)
15.0±0.5	משקל (גרם)
100.0±7.0	קוטר תפרחת (מ"מ)

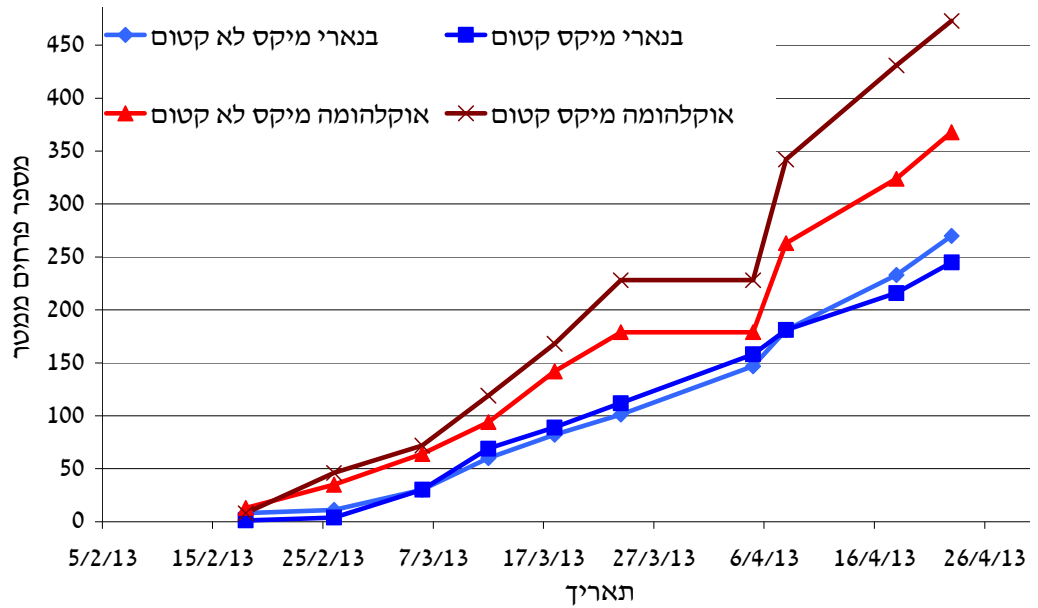
שנה שנייה

במועד הזריעה הראשון מספר הפרחים שנקטף ממטר היה נמוך (טבלה 2) ובוצע רק קטיף אחד בשל קימחון שתקף את הצמחים. במועד הזריעה השני לעומת זאת נקטף מספר פרחים רב ממטר. הזן Oklahoma mix בלט במספר הפרחים הרב במיוחד לאחר הקיטום. בזן Benary's giant mix מספר הפרחים שנקטף ללא קיטום היה גבוה מהחלקות שעברו קיטום. מבחינת אורך גבעול סדרת Oklahoma mix היתה בעלת פרחים קצרים ואילו בזן benary's giant mix הגבעולים היו ארוכים מעט יותר.

טבלה 2: יבול ואיכות פרחי ציניה מהזנים benary's giant mix ו-Oklahoma mix עם וללא קיטום.

קוטר תפרחת (מ"מ)	משקל (גרם)	אורך (ס"מ)	מספר פרחים למטר שורה	סיום קטיף	תחילת קטיף	טיפול	זן
						שתילה 5/9/12	
70.0 ±3.6	10.3 ±1.2	41.4 ±9.4	34	27/11/12	20/11/12	לא קטום	Benary's Giant Mix שתילה 3/12/12
77.0 ±17.0	10.8 ±5.0	40.1 ±13.6	270	23/4/13	18/2/13	לא קטום	Benary's Giant Mix
75.0 ±14.7	10.4 ±4.4	41.7 ±11.9	245	23/4/13	18/2/13	קטום	Benary's Giant Mix
47.6 ±9.2	4.9 ±2.4	26.1 ±7.1	368	23/4/13	18/2/13	לא קטום	Oklahoma Mix
48.1 ±10.0	4.7 ±2.1	29.5 ±12.3	473	23/4/13	18/2/13	קטום	Oklahoma Mix

מספר פרחים מצטבר שנקטף במהלך העונה בזן בנארי מיקס נראה כי הקיטום לא השפיע על מועד תחילת הקטיף אך השפיע לרעה על כמות הפרחים המצטברת שנקטפה במהלך העונה (איור 1). לעומתו, בזן אוקלהומה מיקס נראה כי הקיטום לא עיכב את הפריחה אך הניב יבול גבוה יותר מהצמחים שנותרו ללא קיטום.

איור 1: מספר פרחים מצטבר שנקטף בטיפולים השונים במהלך תקופת השיווק.

פרחי שני הזנים היו בעלי גבעולים ארוכים (תמונות 1 ו- 2). בשני הזנים בשל קטיף פרח מכל התפצלות, אורך הענפים שהתקבלו לא היה מספק אך ניתן לבצע קטיף של ענף יותר ולהקטין את מספר הפרחים המתקבלים ממטר.

תמונה 2: הזן אוקלהומה מיקס

תמונה 1: הזן בנארי מיקס

דיון

פרחי הצינייה מצויים בגידול בישראל כצמחי נוי בחודשי הקיץ. בתקופה זו מצויים זנים המתאימים כפרחי קטיף בשיווק בבורסה בהולנד מגידול מקומי. בקרב הציניות קיים מגוון צבעים רחב ומינים שונים. בערבה אנו יכולים לגדלו בחודשי החורף ולקטוף יבול גבוה ואיכותי.

הזריעה פשוטה והנביטה טובה. הגידול בחודשי החורף מזריעה ועד תחילת קטיף בחודשי הסתיו חודשיים ואילו במרכז החורף הגידול נמשך חודשיים וחצי. קיטום הפרחים הביא לעלייה ביבול הזן אוקלהומה מיקס אך לא הביא לעלייה ביבול של הזן בנארי מיקס. הזן אוקלהומה מיקס הינו בעל פרחים קטנים וגבעולים דקים יותר ולכן נראה לנו לא מתאים לגידול מסחרי כפרח בודד ייתכן ויש לבחון קטיף כספריי. הזן בנארי מיקס בעל פרחים

גדולים ויפים וגבעולים יותר יציבים ולכן נמשיך בבחינת זן זה. אורך הגבעול שהתקבל אינו מספיק אך זה בשל העובדה שקטפנו מההתפצלות אך ניתן לקטוף ענף ארוך יותר אם נקטוף ללא קשר להתפצלות אלא בהתאם לדרישה, במקרה זה יהיה צורך לקטום ענפים צדדיים.

הגידול מתאים לתנאי הערבה וניתן לגדלו בהצלחה. יש להמשיך ולבחון גידול ציניה במספר מחזורי זריעה במהלך כל חודשי החורף. יש להמשיך לעקוב אחר טיפול במחלות עלווה אליהן יש לגידול זה רגישות. יש להמשיך ולבחון טיפול בפרח הקטוף בשל הרגישות הרבה לשבר בקצה הגבעול בסמוך לתפרחת. עבודה בנושא חיי האגרטל החלה ויש להמשיך ולבחון נושא זה גם בזנים אחרים.

הבעת תודה

תודה לזיקי בכר מחברת אורלאנסקי על עזרתו והספקת הזרעים

פרטי הדוח באנגלית

Growth of Zinnia as a cut flower at the Arava.

Maayan Plaves- Kitron, Eitan Shlomo, Katrina Krizova, Avi Usherovitz – Central and Northern Arava-Tamar R&D

Yair Nishri - The extension service (Sha'am), Ministry of Agriculture and Rural Development

Writer address: maayank@arava.co.il

Keywords: Cut flower, introduction